

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ

ИСТОРИЈА

РАЗРЕД	СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА	ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА
VI	2	72

ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- Усвајање темељних знања о историји као науци;
- Овладавање основним историјским појмовима (вријеме, простор, рачунање времена, периодизација, историјски извори);
- Оспособљавање за коришћење историјских карата и илустрација;
- Његовање и поштовање различитости култура и религија;
- Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање историјских процеса и догађаја (узрочно-последичне везе и односи);
- Упознавање са културно-историјским развојем људског друштва из периода праисторије и старог вијека;
- Развијање способности за самосталан рад, рад у пару и тимски рад;
- Развијање способности критичког мишљења;
- Оспособљавање ученика да повезују градиво из различитих наставних предмета.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- Формирање основних знања о традицији српског народа осталих јужнословенских народа, и народа Европе и Свијета
- Самостално служење рељефним историјским картама, историјским подацима у енциклопедијама;
- Усвајање знања о праисторији и старом вијеку;
- Овладавање основним појмовима и чињеницама о развоју људског друштва;
- Разликовање историјских процеса и проширење опште културе;
- Поштовање властите вјере и културе, националне припадности и слободе, као и културе других народа, то јесте да буде заступљена мултиперспективност и мултикултуралност.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Ред. бр.	Теме	Оквирни број часова
1.	Увод у историју	8
2.	Праисторија	12
3.	Стари Исток	13
4.	Стара Грчка	16
5.	Хеленизам	4
6.	Стари Рим	16
7.	Простор Балканског полуострва у античко доба	3
	Укупно	72

ИСХОДИ УЧЕЊА И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Наставна тема 1: УВОД У ИСТОРИЈУ (8 часова)

Посебни циљеви:

- Дефинисати историју као науку и објаснити зашто је важно проучавати прошлост;
- Разликовати врсте историјских извора и објаснити њихов значај.
- Функционално користити историјску карту.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ

САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Ученик ће:

- дефинисати историју као науку;
- објаснити зашто је важно проучавати прошлост;
- објаснити значај Херодота и Тукидида за историјску науку;
- примјењивати временске категорије;
- користити временску ленту и сналазити се на њој;
- разликовати врсте историјских извора;
- објаснити значај историјских извора;
- наводити периодизацију прошлости људског друштва;
- описати различите начине рачунања времена;
- објаснити значај датирања догађаја (дан, мјесец, година).
- функционално користити историјску карту;
- наводити специфичности рачунања времена у прошлости и садашњости.

- Историја као наука и историјски извори.
- Рачунање времена.
- Периодизација прошлости.

ПОЈМОВИ: историја као наука; Херодот; Тукидид; историјски извори (материјални, писани, усмена предања, аудио-визуелни); музеј; архив; библиотека; археологија; хронологија (деценија, вијек, миленијум, ера); хришћанска ера; муслиманска ера; подјела прошлости (праисторија, историја); стари, средњи, нови вијек и савремено доба; робовласништво; феудализам; капитализам; социјализам.

Наставна тема 2: ПРАИСТОРИЈА (12 часова)

Посебни циљеви:

- Разликовати основна обиљежја старијег, средњег и млађег каменог доба (начин обраде камена, заједнице, занимања, насеља).

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ

САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Ученик ће:

- дефинисати појам праисторије;
- навести критеријуме подјеле праисторије;
- разликовати основна обиљежја старијег, средњег и млађег каменог доба (начин обраде камена, заједнице, занимања, насеља);
- препознати значај проналаска ватре;
- описати како су проналасци утицали на

- Камено доба.
- Метално доба.
- Сеоске општине и класно друштво.
- Религија и култура праисторијског човјека.
- Праисторија на простору Балканског полуострва.

ПОЈМОВИ: камено доба (палеолит, мезолит, неолит); метално доба; откриће ватре, точка и метала; појава земљорадње, сточарства и занатства; хорда; породица;

<p>начин живота;</p> <ul style="list-style-type: none"> - описати изглед и начин живота првих људи; - објаснити улогу рада у развоју човјека; - повезати појаву металног оруђа и оружја са распадањем родовских заједница и настанком класног друштва; - довести у везу настанак приватне својине и робовласничке државе; - повезати степен развоја и начин живота првобитних људи са њиховим вјеровањима; - препознати и описати умјетност првобитних људи; - показати на карти најзначајнија праисторијска налазишта на простору Балканског полуострва. 	<p>род; братство; племе; матријархат; патријархат; класно друштво; држава; приватна својина; земунце; сојенице; тотемизам; анимизам; музички инструменти (дувачки и ударачки); Крапина; Лепенски вир; Бутмир; Вучедол; Алтамира; Ласко.</p>
--	---

Наставна тема 3: СТАРИ ИСТОК (13 часова)

Посебни циљеви:

- Разумјети појам државе и анализирати, на примјеру Египта, структуру друштва у државама Старог Истока.
- Користећи географску и историјску карту, довести у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација Старог Истока.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинисати временске оквире старог вијека; - описати појам државе; - показати на карти положај првих држава; - описати природне услове и значај наводњавања за настанак првих држава; - анализирати, на примјеру Египта, структуру друштва у државама Старог Истока; - одредити на ленти времена хронологију Старог Истока; - користећи географску и историјску карту, довести у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација Старог Истока; - повезати простор држава Старог Истока са савременим државама; - процијенити значај преласка на плужну земљорадњу; 	<ul style="list-style-type: none"> - Државе и друштва Старог Истока. - Стари Египат. - Месопотамија. - Привреда Старог Истока. - Култура народа Старог Истока. <p>ПОЈМОВИ: Стари Исток; прве државе (Стари Египат и Месопотамија); номе; номарх; плужна земљорадња; робовласништво; папирус; фараон; пирамида; балзамовање; саркофаг; Сумер; Акад; Вавилон; Хамурабијев законик; политеизам; хијероглифско, клинасто и фонетско писмо; седам свјетских чуда старог вијека</p>

<ul style="list-style-type: none"> - навести прва писма и материјале за писање; - процијенити значај писма за људско друштво; - описати свакодневни живот различитих слојева друштва у државама Старог Истока; - идентификовати религије и њихова обиљежја на простору Старог Истока; - упоредити утицај религије на друштво Старог Истока са утицајем религије на савремено друштво; - набројати најважније културне тековине народа Старог Истока (архитектура, писменост, наука и култура); - илустровати примјерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа народа Старог Истока у савременом свијету. 	
--	--

Наставна тема 4: СТАРА ГРЧКА (16 часова)

Посебни циљеви:

- Описати начин живота припадника различитих друштвених слојева у Старој Грчкој.
- Разумјети везу између организације спартанске државе и спартанског васпитања.
- Разликовати узрок, повод и посљедице неког догађаја на примјеру Грчко- персијских ратова.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - показати на карти географски положај Старе Грчке; - препознати основне одлике критско-микенске културе; - описати Хомерско доба; - дефинисати појам полиса; - објаснити узроке и правце грчке колонизације; - довести у везу организацију спартанске државе и спартанског васпитања; - описати начин живота припадника различитих друштвених слојева у Старој Грчкој; - анализирати друштвено уређење Спарте и Атине; - упоредити сличности и разлике државног уређења Спарте и Атине; - објаснити Солонове реформе; 	<ul style="list-style-type: none"> - Најстарији период грчке историје. - Спарта. - Атина. - Грчко-персијски ратови. - Пелопонески рат. - Грчка култура. <p>ПОЈМОВИ: Грчка-Хелада; Хелени; критско-микенска култура; Ахајци; Хомер; епови: Илијада; Одисеја; Троја-Илион; полис; Спарта; Дорани; спартијати; периједи; хелоти; краљ-базилеус; Герузија; Апела; Ефора; спартанско васпитање; лаконски одговори; Јонњани; Атина; еупатридиаристократија; демос; демократија; колонизација (колонија- метропола); Солон; Перикле; Персија; Маратонска битка; битка у Термопилском кланцу; битка код Саламине; Леонида; Делски савез; Пелопонески савез; Пелопонески рат; политеизам; грчки богови (Зевс, Хера, Посједон...); Акропол; Олимпијске игре;</p>

<ul style="list-style-type: none"> - разликовати узрок, повод и посљедице неког догађаја на примјеру Грчко- персијских ратова; - разликовати одбрамбени од грађанског рата на примјеру Грчко-персијских и Пелопонеског рата; - описати Периклово доба; - анализирати грчку религију и митологију; - препознати грчку културу као темељ савремене европске и свјетске културе и цивилизације; - навести најзначајније представнике грчке књижевности, умјетности и науке; - упоредити античке олимпијске игре са савременим олимпијским играма; - повезати визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом. 	<p>Хомер; дорски, јонски и коринтски стил; филозофија; Сократ; Платон; Аристотел; Хипократ; Херодот; Тукидид; грчко позориште; Езоп; басне; драма; комедија; трагедија; Есхил; Софокле...</p>
--	---

Наставна тема 5: ХЕЛЕНИЗАМ (4 часа)

Посебни циљеви:

- Упознати улогу и значај историјске личности Александра Великог.
- Упознати се са најзначајнијим достигнућима хеленизма и анализирати утицај хеленизма на данашњи свијет.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - навести географски простор на коме је настала македонска држава; - објаснити улогу и значај Александра Великог (Македонског); - навести посљедице освајања Александра Македонског; - описати појам хеленистичке културе; - набројати најзначајнија достигнућа хеленизма; - анализирати утицај хеленизма на данашњи свијет. 	<ul style="list-style-type: none"> - Успон Македоније. - Хеленистичка култура и умјетност. <p>ПОЈМОВИ: Филип II; Демостен; филипике; фаланге; Александар Македонски; хеленистичка култура; Александрија; свјетионик; библиотека; Архимед; Птоломеј.</p>

Наставна тема 6: СТАРИ РИМ (16 часова)

Посебни циљеви:

- Разликовати карактеристике различитих државних уређења: краљевине, републике и царства, у доба Старог Рима.
- Повезати и поредити свакодневни живот обичног човјека у доба Старог Рима и данас.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
Ученик ће:	

- показати на карти и именовати простор на коме је настала римска држава;
- препричати уkratко легенду о Ромулу и Рему;
- објаснити основне карактеристике краљевине, републике и царства;
- уочити разлике између појмова „монархија” и „република”;
- анализирати узроке и посљедице грађанских ратова;
- описати појам „тријумвират“;
- навести институције власти у Старом Риму;
- објаснити улогу и значај институција власти у Старом Риму;
- објаснити значај римске војске за претварање Рима у свјетску силу;
- описати ширење римске државе током Пунских ратова;
- показати на рељефној карти просторе које су Римљани освојили;
- навести карактеристике принципата и домината;
- издвојити основна обиљежја римске културе;
- описати свакодневни живот у Риму;
- упоредити грчку и римску културу;
- препознати сличности и разлике између грчке и римске религије;
- препознати одређени догађај или личност и смјести их на ленту времена;
- илустровати примјерима утицај достигнућа Старог Рима на савремени свијет;
- препознати основне симболе и вриједности хришћанства;
- објаснити правце кретања варварских народа;
- описати појаву и ширење хришћанства;
- анализирати однос римских власти према хришћанима;
- повезати Велику сеобу народа са слабљењем и падом Западног римског царства.

- Постанак римске државе.
- Рим као свјетска сила.
- Унутрашње борбе у Риму.
- Грађански ратови у римској држави
- Рим у доба Царства.
- Пад Западног римског царства.
- Римска религија, појава и развој хришћанства.
- Римска култура.

ПОЈМОВИ: Рим – Апенинско полуострво; легенда о вучици (Ромул и Рем); Етрурци; Пирова побједа; краљевство; република; царство; Сенат; Народна скупштина; патрицији; плебејци; Закони 12 бронзаних таблица; легија; Пунски ратови – Картагина; Ханибал; провинције; латифундије; арена; гладијатори – Спартаков устанак; реформе браће Грах; нобили; диктатура; Оптимати, популари, тријумвират; Цезар; Цицерон; принципат; Октавијан Август; Трајан; доминат; Диоклецијан; Константин; Теодосије; Милански едикт; римска религија (Јупитер, Јунона, Марс...); форум; терме; аквадукт; вијадукт; Вергилије; Хорације; Овидије; Корнелије Тацит; Тит Ливије; монотеизам; хришћанство; варвари; Вандали; вандализам; Велика сеоба народа; Хуни; Германи; Словени; Авари; Источно римско царство – Византија; Константинопољ; Западно римско царство; римска култура.

Наставна тема 7: ПРОСТОР БАЛКАНСКОГ ПОЛУОСТРВА У АНТИЧКО ДОБА (13 часова)**Посебни циљеви:**

- Познавати важније римске провинције и градове на Балканском полуострву, а посебно на територији Републике Српске, Федерације БиХ, Србије и Црне Горе и Хрватске.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ**САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ**

Ученик ће:

- навести народе које су Римљани затекли на Балканском полуострву;
- именовати важније римске провинције и градове на Балканском полуострву, а посебно на територији Републике Српске, Федерације БиХ, Србије и Црне Горе и Хрватске.
- процијенити значај остатака античке културе на Балканском полуострву, а посебно на територији Републике Српске, Федерације БиХ, Србије и Црне Горе и Хрватске.

- Римске провинције на простору Балканског полуострва.
- Култура на Балканском полуострву у античко доба.

ПОЈМОВИ: Илири; Келти; Трачани; Дачани; Панонија; Мезија; Сирмијум; Сингидунум; Наисус; Далмација; Дакија; Тракија; Грци; романизација.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

- Математика
- Српски језик
- Географија
- Православна вјеронаука
- Ликовна култура
- Музичка култура
- Васпитни рад у одјељенској заједници

НАПОМЕНЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА

- Кроз сарадњу са Ресурсним центрима благовремено одговорити на индивидуалне потребе ученика које ће се у наставном процесу уочити.
- Посебно је важно да ученици поред основних знања усвоје и практичне вјештине сналажења у времену и способност да се успјешно крећу кроз њега, као и да догађаје и личности смештају у одређене временске периоде.
- У самој припреми за наставу потребно је предвидјети и примијенити различите методе и облике рада и коришћење одговарајућих наставних средстава. Код ових активности треба водити посебно рачуна о узрасту ученика, њиховим менталним способностима, као и њиховим знањима и интересовањима.
- Приликом планирања наставе, обезбиједити ученицима одговарајуће материјале за рад, у складу са степеном оштећења вида. Високо слабовидим ученицима припремити материјал на увећаном црном тиску, обезбиједити одговарајуће освјетљење и контраст. Слијепим ученицима писане материјале припремити на брајевом писму. Приликом презентовања слика, графикона, илустрација итд. посветити пажњу детаљном вербалном опису како би слијепи створили што бољу представу о ономе што је визуелно представљено. При томе се може користити нпр. аудио снимак објашњења којег ученик може користити више пута, како би се подсетио.
- Наставници морају узети у обзир и услове у којима се настава историје изводи и колико год је то

могуће учioniчки простор прилагодити потребама ученика (ленте времена, постери са историјским изворима, историјске карте, фотографије значајних историјских личности, хронологије догађаја, слике материјалних остатака из античког периода).

- Специјализована учионица или учионица општег типа треба да буде опремљена савременим наставним средствима: компјутер, видео-бим, пројектно платно, већи број компакт дискова, телевизор и ДВД, историјске карте, историјска литература, прикључак на интернет.
- Свака од историјских карата може бити замијењена адекватним ЦД или ДВД материјалом, који је у потпуности усклађен са садржајем и темом историјских карата и који својим квалитетом задовољава критеријуме успјешне наставе.
- Потребно је анимирати ученике на самостални истраживачки рад, вођење разговора, коришћење и анализу историјских извора, историјских карата, шема и графикана као и материјала које могу наћи на интернету. Уколико је могуће, планирати посјете музејима, архивима, археолошким локалитетима или значајним културно-историјским споменицима.
- Праћење напредовања ученика и оцјењивања је континуирано. Поред нивоа знања препознавање, репродукција и разумијевање треба инсистирати на анализи, синтези, упоређивању и могућностима примјене истог.
- Пожељни истраживачки радови: индивидуални, у пару и групни у областима које то дозвољавају. Приликом оцјењивања ученика примјењивати Правилник о оцјењивању ученика у основној школи те, ако је могуће, планирати часове за писмену провјеру ученичких постигнућа задацима објективног типа и часове за систематизацију градива на крају полугодишта, односно на крају наставне године.